

SZÉKESFEHÉRVÁR

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nádor-utca 7.
Telefon-szám: 119.
Hirdetések és előfizetési pénzek a kiadóhivatalba küldendők.

Felolós szerkesztő és kiadótulajdonos:
FÉNYES LÁSZLÓ.

Előfizetési árak:
Egy évre 18 Kor. — Fél évre 9 K. — Negyedévre 4 K.
Egyes szám ára 10 fillér
A lap megjelenik: Hétfőn, szerdán és szombaton, este 6 órakor

Vidéki városok jajszava.

Magyarország törvényhatósági - jogu városai, az ország kulturális és gazdasági életének legbelsőbb tényezői, szövetségre léptek igazak védelmére és képviselőikben Győr városa terjeszti a kormány elé panaszait, sérelmeiket s kívánásait. A felterjesztés férfias ösztönzettel feltárja a bajokat, a melyekre azzal kéri az orvoslást, hogy immár az elmerüléssel fenyegető veszedelem elhárításának végső pontjait jutattak a vidéki városok.

A felterjesztés foglalkozik a közrendszet, közbiztonság, közegészségügy, gyámsági és gondnoksági ügyek, kulturális feladatok, a városok állami pénz-, had- és igazságügyi áldozatait, a városi jövedelmek csökkenésének életbevágó czimeivel.

A közrendszet és közbiztonság állami feladat, azokat azonban az állam a városok nyakába varrja, e czimeken megterhelni őket 20—25 százalék pótdóval és akkor még külön községi feladat marad a költséges türendszet és árvédelem.

A közegészségi mizeriákon teherviselés tekintetében valamit könnyített az 1898. XXI. t.-cz., de ez nem vette föl az állami feladatok közé kórházak, lelenczházak és hasonló intézmények felállítását, ilyenek létesítése és fenntartása e városok terhes kötelezettsége maradt, e miatt nem bírnak meg egyéb egészségügyi intézményt, minők vízvezeték, csatornázás, szegényügy ellátás.

A tüztesen megokolt felterjesztés többi részletei itt következnek:

Gyámság- és gondnoksági ügyek.

Az, hogy a védelemmel nem rendelkező kiskorúak és gondnokoltak ugy személyük, mint vagyonuk tekintetében a kellő védelemben részesüljenek, az állami feladatok körébe tartozik. Ezt a feladatot a törvényhatóságok és egyes városok, községek által fentartott árvaszékek végzik. Az 1894. évi 16. t.-czik életbe lépte óta az árvaszékek hatásköre és rendelkezési joga ugyszólván csak a hagyatéknak bírói átadása után áll be, és a törvényhatósági joggal felruházott városok a hatóság és rendelkezési jog gyakorlása ezáltal meglehetősen nagy személyi költséggel járó árvaszéket kénytelenek fenntartani. A törvényhatósági városok pansza e téren nem csak abban nyilvánul, hogy az állami tevékenység körébe tartozó ilyen elsfrangu intézményt kénytelenek fenntartani, de abban is, hogy jórészt éppen e feladatok teljesítése fejében a megyei törvényhatóságok állami segélyben részesülnek.

Kulturális feladatok.

Ez uton haladva jutunk el a szellemi élet közigazgatásának mezejére. Az állam és társadalom legszebb munkája, a nemzeti művelődésnek legmagasabb fokra való emelése, mert erőben, gazdagságban csak az a nemzet lehet nagy, melyet a társadalom és állam együttes munkája a műveltség magas fokára emelt. És itt különböztetést kell tennünk az állam és a városokban élő társadalom munkája, teendői között.

Az állam kötelessége, hogy a polgárának a módot és alkalmat megadja, hogy az a műveltség és tudáshoz szükséges alapismereteket elsajdítsa — kötelessége tehát, hogy a köz-

oktatás ügye által kívánt áldozatokat — a kisdodóvástól a legfőbb oktatásig — meghozza, a társadalom kötelessége pedig, hogy az iskolában lerakott alapot a haza polgáraiban a színügy istápolásával, muzeum, könyvtárak és hasonló kultur intézmények létesítésével fejlessze.

Elismerjük ugyan, hogy állami igazgatás hazánkban a közoktatásügy fejlesztése tekintetében buzgó tevékenységet fejt ki, de éppen e tevékenység kifejtése alkalmával megérti a közteherviselés elvét és oly állápontra helyezkedik, mely a törvényhatósági városok anyagi érdekeit súlyosan megbántja. Mert míg az ország egyes községeiben állami segélyvel fentartott iskolák vannak, addig helyi törvényhatósági városok legtovábbje pótdóadjának egy negyed részét kénytelen a népiskolák fenntartására fordítani, mely költség a népesség szaporodása folytán nagy arányokban folyton emelkedik. Ehhez járul még, hogy a törvényhatósági városok a műveltségnek vidéki központjai lévén, közpiskolák felállításáról és fenntartásáról is kénytelenek gondoskodni, ha csak előzőleg egyes felekezetek vagy az állam jóvoltából közpiskolát nem nyertek, az utóbbi esetben is azonban az állami által felállított közpiskola fenntartásához évi hozzájárulással vagy épületi ömellel meg kell hozni áldozatukat. Éppen így vagyunk a szakoktatással. Ha valamely város szükségét érzi annak, hogy a környékébe tartozó lakosság szakoktatása az intézet messze fekvése következtében nehezebbé ne ütközzék, ismét csak közszereplésből létesíti a szükség kívánta intézetet és azt saját lakosainak nagyobb megterhelésével, egy egész vidék kulturális kívánalmainak kielégítése ezáltal fenntartja.

TÁRCZA.

Nézem . . .

Nézem fejét . . . lelkekre simul
Hajának bársony szokosága ;
Érzem: virágok illatoznak,
Pacsirták szólnak fűn a lőgbe . . .

Nézem szemét . . . a menny kitarul,
S remegve kérdem: van-e vétkeim?
Ha van, úgy rögtön levelezek,
Csak hadd legyen enyém e két szem.

Nézem ajkát . . . az arczom lángol,
És mint a vulkán for a vérem ;
Oh, mért vagyok ily törpe semmi,
Hogy én ez ajkát föl nem érem? . . .

Nézem kezét . . . szivem már ekkor
Valami fájó búsat érez . . .
E kéz, ez ajk, e szem, o hajzat
Vajon kió, vajon kió lesz? . . .

Apostolt!

Az üstökös kigyult a gyíkcs ajba
Vaktió fényét szörva szerzeszté.
Egy fenkölt kis csoport ihlvtvo nézte,
A jobb világot a rég várt, szent jelét.

Csak nézte, nézte és magába szitta,
A mit a fény akkor sugallt, regélt;

Megértették és elhíntek tanítva
Az égő pattant megváltó lőgét . . .

E fény, mikántha egyre fogyna, fogyna,
Ah, mintha gyilkos új szakadna ránk! ?
Kard élnek mintha vérre volna szonja!
— Hány tűzhelyen mi másképp ég a láng!

Kéz mintha rejtve, vad ököbe gyurva
Csapásra készen állna mindenütt! ?
Szónak mily surranó fojtott az utja,
— Vigyázz barát, a barátod lelt! . . .

Nagy ég való ez? Hát képrázat volt fényed?
Hát nem örökön él a szeretet?
Hát ránk törhetnek gaz, lator legények?
Hát veszni hagyánád csufol hivedet?
Nem, nem Fényednek most is ég a lángja
És el nem alhatik soha, soha!
De hogy kapjunk belőle, ki se bánja:
E fénynek már nincs itt — apostola!

Ráskál Ferencz.

A kis hercezeg halála.

Alphonse Daudet után.

A kis hercezeg beteg, a kis hercezeg meg fog halni.

Az ország összes templomaiban egész nap égnek a gyertyák, mindenki a királyi gyermek felgyógyulásáért imádkozik. Az őskoronázóváros utcaiban csendesek és néptelenek, a koszik lépésben haladnak. A palota előtt az emberek csoportokba verődnek és kíváncsian nézegetnek

be a kerítés vasrácsozatán. Az egész palota mozgásban van . . . a márványlépcsőkön kamarások és országnagykok járnak folyton föl és alá, az emeleteken apródok és udvari emberek hada nyúgsg, az utasításokat suttogva adják tovább. Az előszobákban zavartan járnak az udvarhölgyek, mely meghajlással viszonzva a köszönéseket. Finoman hímzett espikés kendőikkel folyton szeméiket törölgetik.

A tőli kertben az orvosok egész raja sűrű hosszú talárban; az ablakon keresztül látható, a mint karjakkal hadonásznak és a tudós parókák egymás felé hajlonganak. Az ajtó előtt a kis hercezeg nevelője és a főlovász-mester járnak föl-alá, és várják a konzultáció eredményét. Kukták rohannak el előttük, köszönés nélkül, a főlovász-mester úr káromkodik mint a jégeső, a nevelő Horaeziusból citál . . . Alulról a hol az istálló állnak, folhangzik néha egy borsos elnyújtott, fájdalmas nyírítés.

A kis hercezeg kedves lovaacskája, melyről a lovász fiú ma megfélekedezett és üres járszala előtt szomorú, panaszos hangokat hallat.

És a király? Hol van ő felsége? A király a vár egy másik szárnyában levő kis szobába vonult vissza . . . Az uralkodók nem szeretik, ha valaki sirni látja őket.

A királynőnél másképp áll a dolog . . . A királynő ott ül a kis hercezeg ágycsokája mellett, lilium arcait könyvekkel öntözi, is épen olyan hangosan szokog, mint egy közönséges mosónő. Függönyös ágycsokán a király

Ime, így domborodnak ki és halmozódnak fel azok a terhek, a melyek a közoktatásügy terén a városokra nehezednek, jöellehet sem a kisközpontok kizárólagos fenntartása, sem a népiszkolák terheinek viselése és annál kevésbé a középiskolák és szaktoktatás kiadásainak fedezése nem tartozhatik a törvényhatósági városok feladatai közé, hanem tisztán és egyedül az állami igazgatás alá, az állami terhek közé sorozható.

És midőn a törvényhatósági városok az elemi, középiskolai és szakiskolai oktatás nehézségét, tehát első sorban állami kötelességet kénytelenek a törvény parancsára átvállalni, még mindig nem tettek eleget annak az erkölcsi kötelességnek, melyet a nemzet kulturális terén tőlük megkövetel. A közoktatásügy terhe alatt nyugó városokban lüktető hazafiság és áldozatkészség még a súlyos terhek halatosa is éri, hogy a nemzet művelődésének nagy munkája nem elégedhetik meg tisztán a közoktatásügyi intézmények fenntartásával.

E városokban élő társadalom helyes érzelme fel tudja fogni, hogy az ember szíve, lelke, egész valósága a művészeti érzés, kívánság kielégítésére is sóvárog. És megfogja a művészetnek is áldozatát; hajlékot emel a nemzeti színesítésnek, táplálékot ad a művészetnek és közönyvitányak vagy hasonló fajú intézetek létesítésével emeli a nemzet fiainak szellemi gazdagodását. És a míg az államnak feladata volna a közoktatásügyi intézetek fenntartásával a kulturális érdekekkel járó terheket a városokról levenni, ép úgy feladata és kedves kötelessége volna a törvényhatósági városoknak, hogy az e téren felszabadult jövedelmi forrásokkal tisztán az imént felhozott intézmények fejlesztésére fordítsák.

Az államnak és önkormányzatnak ily módon különbözött, de mégis harmóniában álló munkássága emelhetné csak a magyar államat az annyira sóvárgott műveltség legmagasabb fokára.

Pénz- had- és igazságügy.

És ha tovább haladunk a közigazgatási tevékenység szövénység utain, minden téren azt tapasztaljuk, hogy a városok az állam által igazságtalanul reá rótt és jövedelemmel egybe nem kötött feladatokat végeznek. A közigazgatásnak az imént felsorolt ágazatai legzsevesebb összefoglalásnak állanak a mindennapi élettel is ha már itt oly feltűnő és pa-

lecsukott szemekkel. Arceozsukija, még hosszú párnáinál is fohébb. Olyan benyomást tesz az emberre, mintha mely álomba volna merülve, pedig a kis herceg nem alszik. Mikor sirni hallja anyját odafordul hozzá: „Királyi anyám, miért sir? Talán csak nem gondolja komolyan, hogy nekem meg kell halnom? A királynő felelde, de a zokogás elfojtja szavát.

„Oh ne sirjon úgy királyi anyám! Egészen megfedekezik róla, hogy én a trónörökös vagyok. Egy herceg nem hal meg csak úgy.”

A királynő még hevesebben kezdett zokogni, a kis herceg megrémült. „Hahó!” kiáltott. De én nem akarom, hogy a halál csak úgy legyen kedve szerint bánjon el velem, majd megmutatom neki, hogy nem tettem úgy a hogy neki tetszik. Ágyunkhoz állított órák negyven érke testőr, ablakaim alatt száz tollott agyúknak kell állni éjjel nappal. . . jaj a halálnak, ha közelítenek merészkedik férdzenni! A királynő jelt adott, hogy a kis herceg akaratát teljesítik. Nemsokára nehéz gyötrérek esőrgése, az udvaron agyúk dübörgése hallatszik és negyven század testőr vonult be a kis herceg be-tegszobájába. Erősek mint a tölgy, látsúkra a kis herceg taposni kezdett ordomban. Egyik közülük személyesen ismert, odaszólt neki: *Lothringer, Lothringer!*

Az öreg hadfi az ágyhoz lépett. „Nagyon szeretlek téged öreg! Lothringerem! Mutasd csak egy kicsit hatalmas kardodat. . . úgy-e, ha a halál el akar engem ra-

naszra okot adó a városoknak mértéken túl való megterhelése, mennyivel inkább ahat panaszra okot az a megterhelés, mely a pénz-ügy, hadügy és igazságügy közigazgatásának terén ély érzékenyen sújtja a városokat?!

Affair a kaszárnyában.

— Tárgyalás a járásbírósg előtt. —

Annak a kínos neizidenségnek, a mely márc. hó 29-én a helybéli honvédfőhadnagy előtt játszódott le s a mely egy a lapunkban ez alkalomból megjelent cikik e ennek kapcsán támadt lovgias affair révén is, annyit vitatott ügygyé vált, tegnap volt egyik epilógusa. A székesfehérvári kir. büntető járásbírósg ugyanis tegnap, kedden délutánt tárgyalta ezt a panaszt, a melyet *Kégl József* m. kir. honvédfőhadnagy emelt *Strassmann Lipót* kereskedőség ellen, becsületsértéssel vádolva őt.

Az eset ismeretes. *Strassmann Lipót* április 2-án délután egy számlával akarta felkeresni a honvédfőhadnagyban *Berger* őrmestert, a mikor a kapuban az őrt álló katonák megzöngöltötte, hogy mit keres ott? Mialatt *Strassmann* a választ megadta, *Kégl* főhadnagy szökdözve támadt rá: „nem nyilvános ház ez, hogy minden bugyros zsidó bejőjjön, mars ki!” Ebből keletkezett azután az a szóváltás, a melynek a mai tárgyalás után is csak a végét ismerjük, hogy a mikor *Strassmann* távozott, a még mindig szitkozódó főhadnagy felé — valamivel durvább kifejezésben — azt kiáltotta vissza az utatáról:

— No hát legyen a cipője talpa, minden bugyros zsidónak!

Kégl és *Tóth* főhadnagykok erre utána mentek *Strassmann*nak s visszavitték a kaszárnya őrszobájába, a honnan igazolás után szabadon bocsátották. *Kégl* főhadnagy pedig becsületsértést tett följelentést *Strassmann* ellen, míg ez személyes szabadság megsértése miatt panszolta be a főhadnagyt.

Dömötör Zoltán kir. aljárásbíró előtt ma csupán a becsületsértési per nyert elintézését. A panszra *Kégl* főhadnagy dr. *Holly Géza* ügyvédje kíséretében jelent meg a tárgyaláson, a vádlott *Strassmann* csak nem volt védője. *Tóth* Béla és *Zádory* honvédfőhadnagykok voltak beidézve.

Strassmann Lipót 23 éves, izraelita vallású kereskedőség előadja, hogy a mikor a kaszárnya kapujánál elhaladt, néhány tiszt állt ott s hallotta, hogy közüliök valaki azt a megjegyzést tette: milyen csuf zsidó kölyök ez! — és nevettek hozzá. A kapu alatt ezután

gdzni, agyonzúrod? „Igen, önséges hercegem”, felelt *Lothringer* és két nehéz könnyesepp futott le a viharendt arcon.

E pillanatban a kis herceg ágyához lépett az udvari pap, hozszan, halkán imádkozott és a szentséget mutatta neki. A kis herceg esodálkozva hallgatta, azután kiért: „Megérttem teljesen mit gondol én, tisztelőndő, de nem lehetne-e helyettem az én kis barátomnak *Boppo*-nak meghalni, ha elég pénzt adnánk neki?”

A pap ájtatos hangon folytatta tovább, a királyfi mind nagyobb esodálkozással nézett rá. Mikor a pap elvégezte imáját, a kis herceg mélyen folsóhajtott.

A mit én nekem mond, valóban szomorú, de egy megvigasztal, hogy én ott fenn a paradicsomban is trónörökös leszek. Tudom, hogy a jó Isten majd meg fogja adni a rangomat. A legszob ruháimat kell magammal vinnem, a hermelin palástot és a hozzávaló díszruhát. Szép akarok lenni az angyalok kedvéért és mint herceg akarok bevonulni a paradicsomba. Hermezidben hajolt az ágy fölé a pap és sokáig halkán imádkozott, de beszéde közepén felszakította őt a kis herceg haragos hangja. „Ah mit!” kiáltott. „Mit használ az, ha ott leszek herceg?”

És hogy meguntassa, hogy nem akarja tovább halgatni, befordult a kis herceg a fal felé és sirt keservesen.

Sz. M.

az ügyeletos altiszt szöflöttöta meg s miután ez megérdezte, hogy hová megy, majd azt mondta, hogy nem szabad a kaszárnyában járni, G. Strassmann azt felelte rá:

— Jól van, hiszen megtalálom másutt is. Ekkor ért oda *Kégl* főhadnagy s szöfta bugyros zsidó voltát. Miután pedig távozasakor is tovább folytatta a szöftakot, a kapu alatt így szöft a főhadnagyt: „Nem múvált emberhez való így beszélni, paraszttal sem bánnak így.”

Kégl főhadnagy erre rá kiáltott: fogja be a száját. *Strassmann* vissza szöft: fogja be a főhadnagy ur. Ismét szemre vetette — folytatta most *Strassmann* az, hogy mindenté zsidó vagyok, én aztán az utatáról azért visszaküldöttm azt a kifejezést.

Dömötör bíró: Hát hiszen zsidó maga, ugy-e?

Strassmann: Azután utánam szöftak: — a karomat megfogták s erővel visszakihétek a kaszárnyába. Ezért vádat emeltek a főhadnagy ur ellen. Ha megnegn fogtam volna a kardját, az első pillanatan rém is húzott volna!

Dömötör bíró: Az hogy még visszakihétek, nem olyan nagy bűn. Nem esett ott semmi baja. *Kégl* főhadnagy panszoshoz: Igaz-e, hogy főhadnagy ur, mikor *Strassmann* a kapun bement, azt mondta volna, hogy „csuf zsidó kölyök”?

Kégl főhadnagy: Nem igaz. A kapu előtt hármán állottunk, nevetünk, de azt nem mondtuk, hogy „csuf zsidó kölyök”.

Strassmann e közben görbén feloldalt áll. A bíró rá szöft:

— Aljon egyenesen, most nem a piaczon van! (a panszoshoz.) Hogy lett visszakihérvé *Strassmann*?

Kégl főhadnagy: Tóth főhadnagy utólré, megfogta karját, azután visszavezettük a lak-tanyába, személyazonosságunk megfelfedése végett. Négy ót percz miután szabadon bocsátottuk.

Tóth Béla 28 éves, rom. kath. m. kir. honvédfőhadnagy szöftén a kapu előtt beszélgetett a keresdes nap délutánján. Hogy a kapu alatt ml történt *Kégl* és *Strassmann* között, azt nem tudia, mert nem látta. Mikor *Strassmann* kijött a s *Kégl* főhadnagy által is beismert szavakra kifejezésével a bírónak, utána mentem *Strassmann*nak és a karjánál fogva megfogtam.

Dr. *Holly Géza* ügyvéd: Kérem a tanult megkérdézn: *Kégl* főhadnagy milyen minőségben volt a kapu előtt akkor?

Tanu: Mint ügyeltes tiszt.

Zádory Béla 27 éves, r. kath. m. kir. honvédfőhadnagy a másik tanu. Elmondja, hogy éppen nevetgéltek, a mikor *Lothringer* lettek *Strassmann* s arra felé néstek. Valószín, hogy ezt a tányt vette maga ellen irányuló sértésnek *Strassmann* ur, — ad némi magyarázatot az esethez *Zádory*. A mi a kapu alatt történt, azt G sem tudja, így tehát az a tegnap tárgyalás során kiderítetlen maradt. Arról csak az ügyeltes altiszt tudott volna vallomást tenni, az pedig nem volt beidézve. *Zádory* főhadnagy azután így folytatta vallomását:

— Mikor kijöttek, hallottam, hogy *Kégl* azt mondta: nincs itt minden bugyros zsidónak helye. Azután még néhány szó váltása után mondtá *Strassmann* ur az inkriminált kifejezést. Mikor aztán ő elszaladt: úgy favágó fogta meg, látva, hogy a tiszték utána szöftaknak. Arról, hogy *Strassmann* valamelyikójük kardját megkapta volna, egyik tanu sem tud semmit. *Dömötör* bíró ezután a tanuk megkezdését rendelte el. A tiszték leteszik kardjukat s úgy mondták el az eskümiatit.

Dr. *Holly Géza*, a panszos képviselője: Az inkriminált kifejezés használata be van bizonyítva, ez alapon a vádlott szögroru megbüntetését kérem. A viszonvát bebiztosított nem nyert, különben is katonai hatóság elé tartozik.

Dömötör bíró: Hát maga *Strassmann* akar-e valamit még mondani?

Strassmann: Én nem tagadom a kifejezést, de a főhadnagy ur viselkedése indított rá.

Dömötör bíró ezután kihirdeti az ítéletet, a mely *Strassmann* Lipótot a 261. § alapján a becsületsértésben büntönsék mondja ki s ezért 40 korona pénzbüntetéssel sújtja, köteles panszosnak ezenkívül 20 kor. perköltiséget megfizetni. Enyhítő körülménynek csak egyet vett a bíróság: *Strassmann* büntetlen előéletét, sumitító körülménynek pedig, hogy a sértést katonatiszt, illetve hogy hivatalos funkcióiban előjár katonatiszt ellen követte el.

A panszos az ítéletben megnyugodott, a vádlott felebbezett.

Dömötör bíró: No hát majd többet kap. Ezzel a tárgyalás véget ért.

HIREK.

— **Személyi hír.** Spitzkó Lajos kir. tanácsos, a székesfehérvári tankerület főigazgatója e hó 15-én nevével együtt, hosszabb tanulmányra indult Olaszországba, mely idő alatt Dr. Kutyra József kir. főigazgató fogja helyettesíteni.

— **A sárral dobálók.** A múlt évi május havában történt, hogy a „Székesfehérvári és Vidéke”-ben Fényes László „A sárral dobálók” czímű alatti vezércikkben foglalkozott azzal a följelentéssel, a melyet Havranecz József polgármester ellen a városi számvétség adott be. Ismeretes, hogy a följelentés folytán keletkezett fegyelmi eljárás a polgármestert egyhangu határozattal mentette fel. Mikor e határozat köztudomású lett, írta meg cikkét Fényes, oda konkludálván, hogy a számvétség följelentése nem objektív okokból, hanem bosszúból eredt, mert az általuk följelentett „szabálytalanságok” a polgármester már tizenhárom éve gyakorolja úgy, s a számvétség mégis csak akkor látta azt időszórónak följelenteni, a polgármester személyét meggyanúsítva, a mikor a gazdasági tanácsosi állást nem Mohai Lajos főszámvéveg nyerte el. E cikkre a számvétség ügyvérei sőt nyilatkozatban válaszolt, mire Fényes elégtételt követően a nyilatkozatot alá írta, a kiknek névben Márton István alszámvéveg állt helyt. Az ügyből kárpárba jött, a melyen Márton István kezezőfőny sulyosan, Fényes pedig jelentéskelentül esbésült meg. A székesfehérvári kir. törvényszék Madarassy István kir. tabuláról elnökölésével ma ítélkezett a párbaj ügyében. A vádatösszeget dr. Bors alizy bír. képviselte. Szavazóbírák Kecskén Zádor kir. táblái és Sipos Sándor törvényszéki bírák voltak. A törvényszék tanácsa Fényes Lászlót egy havi, Márton Istvánt 8 napi államfogházra ítélte, az előbbinél súlyosító körülménynek véve, hogy párvialdai vétségéért már büntetve volt és hogy Maront sulyosan megbesbesítette, míg ellenben Maronnak enyhítő körülményül tudta be, hogy sérülése sulyos volt és hogy párvialdai vétségéért büntetve nem volt. Maron az ítéletben meggyűdött, valamint az ügyész is, ellenben Fényes felebbeszt.

— **Választók 1903-ik.** A városi képviselő választók 1903-ik évre szóló névjegyzéke, mely 5-től 15-ig közzéismerte fog kitétetni. A kik tehát érdeklődnek az iránt, vajjon esetleg nem maradtak-e ki, az idő alatt a jegyzéket betekinthetik.

— **A szabad-bathányi tanítónő.** Ugyilátszik a szabad-bathányi iskolamizériák ügyében való felszólalásunk igen helyén való volt s Csap Stefánia tanítónő csakugyan olyan bösz indulatú hölgy, mint a milyennek a nyilattéri nyilatkozatában is mutatkozott. Ma a „Székesfehérvári Friss Újság” a következőket közli Csap Stefániáról:

„Csak nemrég irt lapításunk: a „Székesfehérvári” Csap Stefánia szabad-bathányi tanítónő durvaságáról, melyet a reá több gyermekkel szemben tanusit. Ugyilátszik a kissasszony nem okul, mert csak a napokban verte el Molnár nézőtől a kis leányát úgy, hogy annak még fülbevalója is esztört. Az Csapidjuka a fülbevalókat türelmet, kik télen-nyáron a kintzónéknak a spanyol inquistióba való működését.”

Ugy gondoljuk, hogy a tanfelügyelőségnek a felhangozt. v. dak után kötelessége a vizsgálatot megindítani s szigoruan végrehajtani.

— **A villamos világítás.** Ugyilátszik a villamos világítás ügye mégis dűlőre jut. A *Pesti Haza* *Takarékpénztár*-a „Schuckert művek magyar villamosági részv. társaság” megozálásából ma küldte meg Székesfehérvár városának a vállalkozó cég 20000 koronás óvadékát.

— **A vörös kereszt hangverseny.** Ismeretes, hogy a magyar szent korona országai vörös kereszt egyesületének székesfehérvári főkögyelete saját özejlaira a székesfehérvári V. hon-

védkerületi zenekar, Szoyer Ilonka a m. kir. operaház művésznője, Dr. Löwy Károlyné, Schwarzbach Flóra és Tom Béla hegedűművész szíves közreműködésével f. hó 25-én a városi színházban hangversenyt rendez. Kezdetére 8 órakor. A jegyek árait a rendező bizottság következőképpen állapította meg: Földszinti és I. em. páholy 13 kor. — Zartszék I. II. III. rendű 2 kor. — II. em. páholy 8 kor. — II. em. ülőhely I kor. 20 fill. — Földszinti állóhely 50 fill. — II. em. állóhely 60 fill. — Karzati ülőhely 40 fill. — Állóhely 20 fill. — Deák és katonajegy 60 fill. Jegyek előre válthatók Waimár Ferenc rövidúru kereskedésében és a hangverseny napján d. u. 3 órától a színház pénztárnál.

— **Öngyilkosság.** Keresztesről írják, hogy ott: tegnap délután 1 órakor Lengyel Ferenc 54 éves földműves saját háza kamrájában felakasztotta magát. Mire észrevették, már halott volt. Lengyel már évek óta szenved gomorkorrban s így valószínű, hogy hosszas és gyógyíthatatlan betegsége érlelte meg benne az öngyilkosság gondolatát.

— **Érdekes elvi döntés.** Érdekes és eléggé nem méltányolható elvi döntést hozott a napokban a kereskedelmi minisztérium egyik szakosztálya egy iparkihágási ügyben. Miután az a székesfehérvári kereskedőket és iparosokat közölről érdeklí, szőserint adjuk a miniszteri leiratot:

Székesfehérvár szab. kir. város tanácsának

A tanács részéről mult évi november hó 29-én 1903-ig—901. szám alatt hozott, s az elsőfokú iparkihágási ítélettel egybehangzó másodikfokú ítélet, mely szerint *Deutscher David* kereskedő, székesfehérvári lakost, tanonczának nem iskoláztatása által elkövetett, s az 1884. évi XVII. t. czikk 62. § c) pontjába ütköz *iparkihágás* ügyében ugyanazzen törvény 157. §-ának a) pontja alapján 40 korona pénzbüntetéssel, illetve megfelelő elzárással büntelt, e vádlott által törvényes határidőben beadott fölfogymódás következtében föllívizgálat alá vettem. Ennek eredményéhez képest az idézett másodfokú iparkihágási ítéletet megváltoztatom, s panaszlatot az ellene emelt kihágás vádjá és következménye alól felmentem.

Ekként kellett határoznom, mert az ügyiratokból megállapítható, hogy vádlott tanonczát beíratták végett alkudította, s ezzel törvényes kötelességének eleget tett. A törvényes iskolába járatás oskás azon mult, hogy a kereskedőtársulat vádlottal a tandíj magasága felett alkudozott, s ezen időre a tanonczot az iskolába járnai nem engedte. Ez mulasztás az iskola részéről, de vádlottat azért felelőségem nem terheltük.

Ez alkalmából egyöntetűen felhívom a tanácsot, hogy az ottani kereskedő tanoncz-iskola tandíj ügyét sürögön rendezze, vagy pedig közösgyi tanoncziskolát létesítsen, melyben minden tanoncz egyenlő és a vallás és közoktatásügyi miniszter ur által jóváhagyott tandíjart tartozék csak fizetni.

Ugyanis az 1884. évi XVII. törvény-czikkbe foglalt iparkihágás 82. §-a értelmében a tanoncz tanonczjének egész tartama alatt tanoncziskolába tartozik járnai, e §-nem tesz említést arról, hogy a tandíj le nem fizetése esetén valamely tanoncz felvétele az iskola vezetésébe által megtagadható.

Ebből következik, hogy minden tanoncz-iskola, mely az iparkihágás 80. §-a alapján kötelező tanoncziskolát képez, a jelentéskel tanonczokat felvenni tartozik.

Ha a tanoncz munkaadója a tandíj le nem fizeti, az iskolavezetésének jogában áll a tandíjart törvényen ur beajtatni, de a tanonczot ezért a tanoncziskolából ki nem zárhatja.

A folyó évi január hó 31-én 1782 szám alatt kelt jelentésével fölbeszélte ügyiratokból megfelelő további eljárás végett irakuldom.

Budapest, 1902. április hó 11-én.

A miniszter megbízásából:
J. Amassy,
miniszteri tanácsos.

— **A hatósgyi zálogház.** A kereskedelmi miniszter a városhoz intézett leiratában örömet fejezi ki, hogy a város közönsége a hatósgyi zálogház felállítására elhatározta magát, de addig is, a míg az — reméli rövid időn belül

létesül — a zálogházi kölcsönök után járó kamatokat a következőkben állapította meg: értékpapírok után 8 százalék, arany-, ezüst- és ékszmények után 12 százalék, egyéb ingók után 18 százalék. Eddig az ékszményekre 18-án az agyék ingóságokra 24 százalék kamatot szedtek a zálogházak.

— **A Magyar Ipar és Kereskedelmi Bank ügye.** Ismeretes, hogy a *Magy. Ipar Keresk. Bank* panamája ügyében a részvényesek egy újabb csoportja a közgyűlés után nem nyugodott meg és dr. Rosenberg Lajos vesprémi ügyvéd kezdeményezésére újabb akció indítását határozta el. Ez az akció a bank urainak kriminális uton való felőlésére vonása érdekében történik. Erre vonatkozólag Rosenberg Lajos dr. a részvényesekhez most a következő körlevelet intézte:

Van szerencsem értesíteni, hogy a *Magyar Ipar és Kereskedelmi Bank* ellen bírái uton hozandó határozatunkhoz képest, esetleg egyéb uton is leendő intézkedések tárgyában az értekezletnek határidőjeit a *f. 1902. évi április hó 26. napjának d. u. 3 óráját* tűzöm ki, még pedig olyan formán, hogy e találkozás ezen most jelzett időben a Rényi-szállóban (József-körút, a népszínház átellenében) fog megtörténni, honnan az értekezlet számára rendelt terembe vonulunk.

Kérem módóztatás vélem megjelenséset vagy elmaradását az ügy érdekében e hó 23-áig tudatni.

Megjelensé esetén méltóztatás részvényeit — vagy ha ezek letétek lennének helyetve — az ezekről szóló tétvényt magával hozni.

Ez utóbbiakra azért lesz szükség, mert a benyújtandó följelentéshez kell azokat csatolnunk, fölépülésünk jogosultságának igazolására.

Az ügynek minden egyéb része sajtóval fog tárgyalatni.

Kiváló tisztelattal.

Dr. Rosenberg Lajos.

Mi a magunk részéről, az állapotok és viszonyok ismeretében jelöltük már, hogy ha Bauer Mór urnak és Tisza István gróf urnak a többieknek a közgyűlés előtt sikerült csufos jatekukat végigjátszani, akkor semmitéle más uton nem lehet a hús milliós panamára világosságot vetni, mint az sajtóper utján, a melyre lapunk szerkesztője: Fényes László Bauer urakat reaknyeszerítette. Ez a sajtóper már be is adatot, de nem a néven nevezett urnak részéről, hanem a *Magyar Ipar és Kereskedelmi Bank* czége alatt. Így akarják ugyanis magukat az erkölcsi halálból megvónni arra az előtűk is nagyon valószínű esetre, ha a sajtóbírósg Fényes Lászlót felmenti az ő becsületértési és rágalmaszai vádjuk alól. Már most gondoskodjunk kifogásról: a „bank”-ot nem golyózzák ki semmiféle kasznóból. Érdekes különben, hogy képviselőjük Nagy Desző fővárosi ügyvéd egyenesen a budapesti királyi ügyészséghez adta be keresetét, kérelmezve, hogy a kir. ügyészség vállalja el a vád képviselét. *Gaguis* főügyész helyettes pedig visszaütöztötte a kérelmet, a következőket írván az aktára:

„Ezt a följelentést azzal a kijelentéssel küldöm meg, hogy nem veszem át a vád képviselét.”

Gaguis.

Az hisszük: ezen a sajtóperen sok ember fog a porondon maradni s a hova semmi más uton nem lehetett világosságot hozni: ez a sajtóper meghozza azt.

— **Bétkörök.** Betöréses lopást követtek el ismeretlen tettesek a napokban *Polák* József polgári lakos Somlyóghyegen levő prészaházában. A prészaház az ismeretlen tettesek álkuccsal fölnyitották, azután onnan 25 liter törkölypálinkát 35 kor., 15 liter szilviumort 24 kor., 10 liter fehér bort 4 kor., 4 liter vörse bort 2 korona 40 fillér értékben elemelték. A csendőrség megindította a nyomozást, eddig eredmény nélkül. — *Percezel* Juliánna Iszák-szanygyérvényi lakostól április 10-én délután 4 órakor több női ruhát ellopott, összesen 60 korona értékben. A csendőrnök el is fogták a tettest Tranocsio Ania személyében.

— **Társalkodónál állást keres fiatal ur** aszony, a ki a magyar német és francia nyelvet teljesen bírja Esztlag nevelőnői állást is elfogad, az elemi osztályok tanítására. Ily minőségben már működött. Ajánlatokat a lap kiadóhivatalába kér: *Rokonszavess* czímen.

Az eltűnt csónakos. Részletesen beszámoltunk annak idején *Hollói Mihály* csónakos, pákozdi lakos esetéről. Nevezett ugyanis a legutóbbi tavi vadászat alkalmával a kelletnél többet ivott, azután ittas fővel ismét csónakra szállt s el is tűnt a velencei tó hullámaiban. Tegnap a vizükrén két csizmát pillantottak meg a pákozdi halászkok, utána ezeték s kifogták a szerencsétlen véget ért csónakos már osztásnak indult tetemét. Ma temették el a község és környék nagy részvétele mellett.

Idegenek névsora. Április hó 16-án *Barnai Ignác* „Magyar király” szállodája: *Fralla* ut. Bécs. *Milósi* keresk. *Pápa*. *Schvarcz* ut. Berlin. *Weisz* keresk. *Sopron*. *Deák Mihály főorvos* Sopron. *Dobos* keresk. *Kapuvár*. *Nusbauer* ut. *Bpest*. *Réti* ut. *Bpest*.

Endersz János „Fekete Sas”-szállodája. *Jáhn* Viktor keresk. Bécs. *Hoinczmann Lajos* át. Bécs. *Schwal N.* ut. Gráz. *Lampert Alfréd* ügynök Bécs. *Horráth Zsigmond* hiv. *Bpest*. *Torday János* hiv. *Bpest*. *Kielhauser A.* gyógyszerész Gráz. *Schvarcz Károly* ut. Bécs. *Feder N.* ut. *Bpest*. *Friedman B.* utazó *Stuttgart*.

Piaczi árak. Székesfehérvár április hó 16-án. *Buza*: 8.60—8.80; *Rozs*: 6.60—6.70; *Árpa*: 6.40—6.50; *Zab*: 7.20—7.40; *Kukorica*: 4.90. Az árak 50 kilonként korona értékben értendők.

IV. Évfolyam. 1902. május 5.

Budapest-Alba-Fiume.

„ADRIA.”

(Azeltölt: „QUARNEROI ELLENÖR”)

Pártatlan kritikai szemle. — Közművelődési folyóirat. — Képes hetilap, a közforgalom s a ki-és beviteli kereskedelem emelésére.

Kereskedelmi és iparkamárák, vasuti és hajózási vállalatok s az összes szállító cégek lapja.

Tartalom: Kultúrpolitika. Köz- és nemzetgazdaság. Társadalmi, néprajz, Tájésk. Kültészet. Művészet, iparművészet. Sudomány, irodalom, Sajtó.

Szerkeszti és kiadja: **Simli Mariska.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapestben és Székesfehérvárott.

Előfizetés: Egy évre 24 K, fél évre 14 K. nyolc évre 7 Korona

Aki üzletét eladni akarja,

különösen divatúru és fehérnemű raktárát, az hozzám

forduljon.

Krausz F. Vilmos

Basa-utca 2.

Feltűnést keltő újítás a szobafestészet terén!!

Minden 15 frtot meghaladó szoba festés megrendelese után, egy remek kivitelű, természetes színezésben festett

tájképet 1-1 mtr. nagyságban készítenek.

Ez uton alkalmat nyujtok a nagyérdemű közönségnek igazán jutányosan **egy szép szoba díszre** szert tenni.

Kérve a n. é. közönséget, hogy megítéssel bizalmat továbbra is részremlen tartassa.

Kitűnő tisztelettel
Günsberger Károly
m. é. czim-, nemesi czim-, szobafestő és mindennemű olajszínező
Székesfehérvár,
Bognár-utca, az árvaházzal szemben.

Szobafestéshez megérkeztek szobnől-szebb falimenték. Vidéki meghívásoknak, gyorsan eleget teszek.

Világhírű orosz Karaván Thea

K. C. Popoff Testvérek

Moszkvában.

Legnőmabb minőség.

Csász. és kir. udvari szállítók.

Legnőmabb minőség.

Szétküldési iroda: — B É C S, — VII/11. Bréteggassa 9.

Kicsinyben

minden szakmabeli finomabb kereskedésben kapható, eredeti csomagolásban.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Keil-lakk

legkifűnőbb mázóló-szer puha padló számára.

1 nagy palack ára frt. 1.35. kr. — 1 kis palack ára 68. kr.

Szagtalan

padló-viasz „Glória”

legjobb és legegyszerűbb beeresztő-szer kemény padló számára.

Arany-Fénymáz

képekretelk stb. beanyozására. 1 kis palack ára 20 kr.

Fehér „Glasur”-fénymáz

Legjobb szer mosdó-asztalak, ajtók, ablakdeszkák stb. ujonnan befestésére.

1 doboz ára 45 kr. — Mindenkor kaphatók:

FLITS PÁL FIA czégnél Székesfehérvárott.

1000 boríték czégy nyomással

jő minőségű, bármilyen színben: 2.50.

1000 kiosztó reklám körlevél

ára: 2.50.

Eisler Adolf

Nádor-utca.

50-50 drb. — 1 doboz

LEVÉLPAPÍR

monogrammm-nomással — 65.

Tisztán kezelt borok árusítása.

Bátorvagyok az igen tisztelt közönség figyelmébe alant jegyzett borokat ajánlani:

Iszkai Ó. Néh. Ullmannépinözéjéből 1 ltr. 50 kr. Zámolyi Rinzling Báro Jenő termése 1 ltr. 40 kr.
Rácshegyri Csilléry József termése 1 „ 36 kr. Zámolyi Máralevelű „ 1 „ 50 kr.
Csákkberényi, Báro Jenő termése 1 ltr. 50 kr

DESTEK ADOLF

Sz.-Fehérvár, Sas-utca.

Ugyanitt egy jó családból való fiu tanulóul felvétetik.